

FRANCESC PETIT

Per JORDI SEBASTIÀ / Fotos: RICARD CUGAT

"A Catalunya sóc un estranger"

Publicista, pintor i escriptor, Francesc Petit (Barcelona, 1934) és un dels propietaris de DPZ, la major empresa publicitària del Brasil. Viatger i cosmopolita, parla de Catalunya, del Brasil, de la publicitat i de l'art i denuncia el seu major enemic: la mediocritat.

Explique'm com va arribar al Brasil.

—La meua família, que era del Maresme, tenia tradició d'anar a Amèrica. A Cuba i a Hondures. La meua mare és hondurenya i també els meus germans. Perquè te'n facis una idea, ma mare als nou anys havia anat nou vegades a Amèrica. El meu avi era plantador de banana a Cuba, sembla que ric, dic que sembla perquè jo mai no vaig veure els quartos. Després de l'últim viatge va esclatar la guerra civil i es van quedar sempre amb el trauma de tornar. A casa meua no es parlava d'una altra cosa que d'anar a Amèrica. Cada nit, cada nit amb el mateix romanç.

—Amèrica volia dir una millor situació econòmica?

—Sí, però tot era molt irreal. Es deien totes les al·lucinacions que puguis imaginar: "comprarem deu cases", "comprarem un Cadillac", en contrast total amb la nostra situació, perquè érem gent senzilla, de classe obrera i sense gaire cultura. El 1952, per fi, van decidir anar-se'n a Hondures. Però un dia un senyor que havia estat en un congrés a São Paulo va dir a mon pare que era un ciutat meravellosa. Mon pare no va dubtar dos minuts: "deixem Hondures, anem a São Paulo!" I així hi anàrem, sense un clau a la butxaca. Teníem 3.000 cruzeiros, el que podria significar uns 30 o 40 dòlars actualment.

—Havien planificat alguna cosa?

—Res, res de res. Ni havíem sentit mai parlar en portuguès. Al vaixell cap dels emigrants tenia la més mínima idea del que hi faria. Tots tenien un perfil molt semblant: metal·lúrgics, operaris, algun professional

liberal i algun artistot; no artista, artistot. Era una gent que s'estava alliberant d'un món terrible. A la nit per exemple, jo anava a passejar pel vaixell i hi havia una festa increïble, però amagada. Sexe pertot arreu del vaixell, tothom estava absolutament esbojarrat; però no era una cosa oficial, ningú cantava ni ballava, semblava el "vaixell de les ànimes abandonades".

—Va començar a treballar en publicitat al Brasil?

—Jo havia treballat a Barcelona quatre anys en una agència que es deia *Clímax*, i estudiava a l'escola de Belles Arts, on vaig tenir professors que eren molt bons cartellistes com Artigues o Girbau. Al mes d'arribar al Brasil vaig començar a treballar en una tenda que feia material promocional per a les botigues i després vaig anar a parar a una agència petita que feia publicitat per als cinemes: unes transparències que es projectaven a la pantalla. Era publicitat de tercera categoria però ja s'acostava més al que jo volia fer. Mentre hi treballava va sortir un concurs de cartells convocat per la Varig [la companyia aèria més important del Brasil] i sense dir res vaig fer un esbós, el vaig ampliar, el vaig enviar al concurs i em vaig oblidar de l'assumepte. Un dia vaig anar a preguntar com anava

"Els crítics i els galeristes han tingut la pintura en les mans i per això hi ha desastres com el Museu d'Art Contemporani de Barcelona, que té molt més mèrit pel barri que no per l'art que hi ha dins."

el concurs i em van dir: "miri, no ho sabem perquè qui ha guanyat s'ha oblidat de deixar el nom, sabem només que es diu Petit". Va ser magnífic i em va obrir molt les portes.

—En aquella època ja estava totalment adaptat al Brasil?

—Jo vaig prendre una decisió que no va prendre la

RICARD CUGAT

meva família: oblidar l'enyor. Una nit els vaig dir: "mireu, per mi Catalunya, Espanya, és un capítol tancat, sóc aquí i aquesta és la meua vida". Ells estaven descontents amb els negres, amb els japonesos, amb el menjar, amb tot el que era Brasil i això a mi no m'agradava.

—*I la seua anterior experiència americana?*

—Pensaven que la tenien però era falsa. Perquè ells no havien estat a Amèrica. Quan van estar a Hondures vivien en una finca que era de l'avi i eren rebuts pel germà de ma mare; estaven en un lloc tancat. A més, avui encara és més important l'Hospitalet de Llobregat que Hondures. Brasil era diferent. Jo recordo que a Rio no hi havia un carioca que no parlés francès. Vam arribar a un lloc molt obert.

—*Quan va fundar la seua pròpia agència?*

—Vaig passar quatre anys a la multinacional Thompson, quatre a la Mc. & Erisson i estava molt avorrit de les multinacionals que no es paraven gaire a pensar en el creatiu. Vaig conèixer el 1954 Zaragoza, en la Thompson. Tots dos érem pintors, grafistes, catalans i estàvem inquiets. No ens agradava la publicitat americana. Vam tenir la idea de fer un estudi creatiu per marques, logotipus, el que volguéssim i ens agradés, i ho vam fer. No guanyàvem molt però ens ho passàvem molt bé. Aleshores va venir Roberto Dualibi, que també havíem conegut a la Thompson. Ens va proposar de convertir l'estudi en agència i vam acceptar. Registràrem el nom DPZ (Dualibi-Petit-Zaragoza), i continuàrem.

—*Quina és la situació actual?*

—Som líders al país, des de fa sis o set anys. I el que més ens enorgulleix és que nosaltres hem fet la publicitat brasilera; sense nosaltres no existiria. Totes les bones agències que hi ha avui han sorgit del nostre despatx.

—*Done'm algunes dades, quants treballadors tenen, per exemple?*

—380 persones i enguany hem facturat 300 milions de dòlars, que és una animalada, però està molt bé.

—*Els tòpics diuen que la publicitat és una manera de prostituir l'art al servei del mercat.*

—Qui diu això és que no hi entén. Jo he parat de pintar perquè no tinc energia per fer dos tipus d'art simultàniament: he hagut d'optar entre publicitat i pintura

—*Els col·loca al mateix nivell?*

—Sí, naturalment. Tan important, tan emocionant és una cosa com l'altra. El 90% de la gent que fa pintura no arriba a la sola de la sabata de la gent que fa publicitat. Hi ha més mentida a l'art que no a la publicitat. La pintura està passant durant els últims vint anys per un procés de mentida impressionant. Si menteixes a la

publicitat, la gent no s'ho mira. La publicitat, l'analitza l'espectador assegut a sa casa, i si no li agrada, canvia el canal o passa la pàgina. El quadre no. És un romanç que te'l venen perquè un marxant et diu que és moda i hi ha una pressió d'estatus perquè tinguis a casa un quadre d'en tal, d'en tal altre o del Tàpies. La publicitat no, és un missatge immediat i no pot ser vulgar, ha de ser extremadament insinuant. Ha de deixar que tu descobreixis. T'ha de donar el camí però no mostrar-te el final.

—*Què opina sobre la moralitat de fer publicitat sobre l'alcohol o el tabac?*

—No existeix un producte immoral, i si ho és, que el prohibeixi l'estat. Què és més perillós: un cigar o una camioneta Renault? Jo trobo que la camioneta, perquè pot anar a 160 quilòmetres per hora sense cap seguretat i a la mínima matarà tothom que hi sigui dins. La publicitat és comunicació. No pot entrar en

els problemes morals dels productes. Hi ha productes que t'agraden més i d'altres que t'agraden menys. A mi m'agrada molt beure. Sóc un semialcoholatra, m'encanta el whisky, el xampany, el vi. Sense la beguda aquest món seria millor tancar-lo. L'altre dia vaig escoltar un comentari diferent als comentaris moralistes més habituals, que solen ser falsos i mediocres; deia que quan érem joves nosaltres bebiem deu vegades més que ara, però amb una diferència: no teníem cotxe.

—*Ha dit que s'ha retirat de la pintura?*

—No és una cosa definitiva; quan vulgui pintar, pintaré. Però crec que pintar avui és considerat una actitud més que un treball i així no val la pena. M'ho van dir d'una manera molt contundent: "mira Petit, si no ets gai no podràs pintar, i encara més: si no ets gai i jueu estàs fotut". Jo no sóc cap d'aquestes dues coses

i per tant no puc tenir cap promoció. Potser no cal ser jueu i gai però hauria d'interpretar el paper dels dos perquè la interpretació està millor considerada que l'obra, i no en tinc ganes. Avui per exemple està dalt d'un altar un pintor com David Hockney, que no passa de ser un il·lustrador, però deu ser jueu i gai. Els crítics i els galeristes han tingut la pintura en les seves mans i per això hi ha desastres com el Museu d'Art Contemporani de Barcelona, que ha costat una milionada i té molt més mèrit pel barri que no pas per l'art. Perquè a dintre el que veus és molt trist.

—*Abans ha dit que havia tancat el capítol de Catalunya, però ja fa anys que té casa a Barcelona i cada vegada és més fàcil trobar-l'hi. Com ha anat la "reobertura"?*

—Jo l'havia tancat fermament, i a més em feia por anar amb avió. Però la meua dona va trobar una manera de ser afectuosa amb mi molt especial:

"No tinc res contra Pujol. És un home respectable i intel·ligent, cosa que no es pot dir de tots els consellers que l'han envoltat, però el seu govern és molt antiquat."

regalar-me llibres catalans. El *Costumari català*, un llibre de Dalí i així... i això em va aproximar intel·lectualment a Catalunya; de manera subtil. El 1979 jo havia d'anar a França a fer un spot dels texans *Levi's* i a París vaig decidir fer un salt a Barcelona, i va ser un salt mortal. Vaig quedar molt emocionat. Era difícil veure Catalunya sense Franco. Jo en vaig sortir amb tota la imatge de la dictadura franquista, amb mon pare pres dues vegades, i trobar-ho tot tan canviat va ser molt emocionant. I de venir a passar el Nadal amb la família, vam passar a venir per Nadal i a l'estiu i cada vegada més sovint.

—No va pensar mai a tornar-hi definitivament?

—Vaig tenir durant un moment la fantasia que a Catalunya li agradaria absorbir-me, però he vist que no. Catalunya no té cap interès per la gent que està fora. A Catalunya sóc un estranger, molt més que al Brasil. No hi ha tornada possible, no hi he tingut cap oportunitat, Catalunya no m'ha volgut com a pintor ni com a publicista, ni com a res.

—Se sent maltractat?

—D'alguna manera; però la vida és així i punt. Jo he fet coses molt importants per Catalunya que les autoritats catalanes coneixen, però mai no han fet ni un gest. Jo he enviat dues línies aèries cap aquí, no una, dues. He convençut el president de la Varig, personalment, per fer una línia amb Barcelona, i el president de la Vasp. I ningú no m'ha dit res.

—Però vostè té bona relació amb Pasqual Maragall.

—Sí, però cap reconeixement oficial; i ho entenc perquè són polítics. Quan vénen al Brasil poden ser molt simpàtics però aquí mai no tenen temps. Per això faig el que vull i dic el que vull; per això puc escriure coses contra Pujol. No tinc res contra Pujol encara que sóc més socialista que pujolista. És un

—On situaria la seua faceta d'escriptor?
—Sóc un petit escriptor de petits llibres que es diu *Petit*. Tot va començar a partir del viatge a Barcelona. Vaig prendre algunes notes que utilitzava quan algun amic em preguntava per la ciutat i d'això va sortir la guia de Barcelona. Em va agradar i vaig fer un llibre sobre la meua infantesa, després un de publicitat, [*'Propaganda limitada'*, traduït al castellà] i ara preparo més coses, entre les quals un llibre sobre la globalització de la publicitat que per mi és un perill contra la diversitat de la comunicació.

Brasília. Els polítics d'allà no veuen res i viuen en una illa de la fantasia; i de la corrupció. I la promoció exterior del Brasil sempre ha estat en mans de gent que no entén de comunicació i vol vendre Brasil com el país del carnaval, la samba i el cul de la mulata i tot això és una favada. El Brasil que a mi m'agrada és el del sud: Santa Caterina, Paranà, Rio Grande do Sul i Sao Paulo. I aquesta part és de les més importants i riques del món. Es fabrica i es planta tot el que puguis imaginar. És una Alemanya federal però ha de mantenir un país gegantesc i els diners se'n van cap a Brasília. La tria dels representants del congrés és segons el territori, no segons la població. Per això qui mana al país són els gran latifundistes. El Brasil no funcionarà mentre no es modifiqui aquest congrés que és un congrés sospitos, no democràtic, i no defensa cap causa popular.

home respectable i intel·ligent, cosa que no es pot dir de tots els consellers que l'han envoltat, però el seu govern és molt antiquat. El govern de l'Ajuntament de Barcelona és modern. La gent és més moderna i més catalana.

—Diu que els polítics no li fan cas, però Felipe González, com a mínim, li contesta les cartes.

—Perquè Felipe és modern. De tant en tant li escric una carta i ell, extremadament amable —i es nota que no ho fa la secretària—, em respon. Crec que és el polític més important que Espanya ha tingut en els últims cinc o sis segles i el més brillant d'Europa. Els espanyols són molt curiosos perquè saben que la figura d'Aznar no és digna del lloc que ocupa.

—I per què l'han votat?

—És mala llet. Hi ha molta mala llet circulant pel país. Un país on la veïna et denuncia... això és molt perillós.

—Vostè també ha tractat de donar una imatge del Brasil diferent dels tòpics.

—A Brasil hi ha una malaltia crònica que és

RICARD CUGAT